

Bron: *Amazing! Vriendenboek Ralph Palm*, uitgegeven door de Stichting Publicaties KPMG Meijburg Caribbean, 2011, blz. 80-81

Zin en onzin van het leven

Het leven is niets waard. Zero. Nul komma nul. Niet waard om geleefd te worden. Het dient tot niets. Tallozen worden geboren, tallozen gaan dood. Iedere dag weer. Een eindeloos ronddraaiende molen. Een paar er op, een paar er af. Een zinloze cyclus. En tussen begin en eind heerst de armoede, de oorlog, de onrust, de arrogantie, de wedloop, het onstoppable najagen, de ontembare scoringsdrang, de angst, de hulpeloosheid, de triomf, de vernedering, de woede, de frustratie en de blijheid. Alles wat het leven zo mooi of juist zo lelijk kan maken.

Eens was de mens er niet. Toen wel. Over die wending in de geschiedenis speculeren we al eeuwen. Velen 'weten' of geloven. Zij hebben rotsvaste zekerheid. Anderen 'weten' dat er niets te weten valt. De zekerheid dat er geen zekerheid is, is ook zekerheid. Op de meest existentiële vragen is nog steeds geen antwoord gegeven. Wat is onze oeroorsprong? Waarom leven wij? Wat is de zin van het leven? Zit die 'zin' in een individueel leven of in de collectiviteit? Is er leven na de dood? Het zijn zo maar een paar van die vragen waar je wel eens tegenaan loopt. Vragen waarover je eindeloos kunt nadenken. Dat nadenken helpt bij het relativeren van je dagelijkse drukdoenerij of opwinding over wat er nu weer in de wereld gebeurt, dichtbij of ver weg. Sommigen relativeren maar meteen tot het uiterste. Ze worden nihilist, maar misschien zat dat er al in. En van dat nihilisme naar gene zijde is maar een kleine sprong voor de mensheid, maar waarschijnlijk vaak een grote sprong voor de mens die deze maakt.

Het leven is krankzinnig omdat het niet denkbaar is. Niet denkbaar ten gronde. Wat je niet kunt vatten, kun je niet beheersen. Daarover heb je geen totale controle. Als je niet weet waarom het leven er is, kun je dan zeggen dat het leven zin heeft? Niet of een bepaald leven in een bepaalde context een bepaalde zin heeft, maar of 'het' leven in de context van de eeuwigheid of van mijn part slechts in de context van het heelal zin heeft. Invloed van de mens op de aarde, in goede en slechte zin, maakt het leven nog niet betekenisvol. Dat zijn slechts gebeurtenissen. Gebeurtenissen die geen antwoord geven op de vragen die ons hier bezig houden. Als je de zin van het leven niet in jezelf kunt vinden en ook niet buiten jezelf, ligt het dan niet voor de hand om te zeggen dat het leven waardeloos is.

Getuigt het ook niet van een zekere arrogantie om te menen dat we zinvol over de zin van het leven kunnen praten? Zou dat gesprek niet heel erg kort moeten duren? Ongeveer zo lang als deze tekst? Is dan in de kern niet alles gezegd? En als we in al die eeuwen geen stap dichterbij een antwoord zijn gekomen, wordt het dan niet eens tijd om gewoon te erkennen dat het leven waardeloos is. Wat heeft het leven voor zin? Geen. Het is waardeloos. Deze conclusie is de bevrijding. En de vrijbrief om te trachten verder gelukkig te leven. Want als er geen zin is, het leven geen waarde heeft, dan kun je er maar beter het beste van maken.

Je kunt je blik natuurlijk ook een halve slag draaien en dan ziet alles er opeens heel anders uit. Het leven heeft zin! Het leven is waardevol! Hiep, hiep. De zin van het leven is met het leven gegeven. Niets is immers zonder zin. Je kunt spelen en goochelen met woorden in een poging aan het leven de betekenis te ontnemen, maar het is de mens zelf die het leven zin kan geven. Het leven als betekenisvol kan ervaren. Of iets 'zin' heeft is een ervaring; een overtuiging wellicht. Het is iets puur menselijks. Aardappelplanten en afwasborstels houden zich daarmee niet bezig. Een eikel probeert gewoon zo goed en zo kwaad als dat gaat om een eikenboom te worden. Hij stelt geen lastige vragen en bekommert zich al helemaal niet om mogelijke antwoorden. De mens wel. Die kan zin en betekenis aan zijn eigen leven geven. In het hier en nu, los van de vraag naar de eeuwigheidswaarde.

Waarom zou de zin van het leven buiten ons moeten worden gezocht? Is het niet heel erg arrogant om naar nóg meer zin op zoek te gaan? Is de mens de mens niet genoeg? Moeten we poging op poging ondernemen om onszelf te verheffen? Ons te plaatsen boven of buiten de orde der dingen? Ons meer bijzonder te maken dan we zijn? Die eeuwige angst dat we slechts gradueel en niet principieel van de Chimpansees verschillen?

De mens is de eerste onder zijn gelijken. Slechts 'de eerste' onder gelijken, omdat de mens met de inhoud van zijn hersenpan andere dingen kan doen dan zijn gelijken. Maar desondanks 'gelijken', omdat de menselijke voorsprong niet meer dan een lot uit de evolutionaire loterij is. Die voorsprong is gradueel en niet principieel. En bovendien is de 'achterstand' van de anderen niet altijd even groot. Er zijn apen, olifanten en dolfijnen die slimmer zijn dan een heleboel geestelijk gezonde mensen. Alleen hebben wij geleerd om na te denken over de zin van het leven. Wij hebben het hele idee van 'zin' bedacht. Net zoals we het verschijnsel 'tijd' hebben bedacht. Buiten de mens bestaan 'zin' en 'onzin', 'betekenisvol' en 'betekenisloos' niet.

Kan een zinvol leven zonder liefde bestaan? En een zinloos leven met liefde? Wat betekent 'liefde' eigenlijk? Kennen onze 'gelijken' de liefde zoals wij die kennen? En kun je houden van je hond zoals van je levenspartner? Wie de liefde beschouwt als de honger die door God in ieder mens is gelegd om Hem te vinden, of slechts als een emotie die uit chemische processen in het lichaam voortkomt, zal op deze vragen andere antwoorden geven dan degene voor wie liefde simpelweg een gevoel is dat uit het hart komt, al dan niet aangestuurd door ons denkvermogen. Is er wel een eenduidige definitie van liefde te geven? En als we in staat zijn om een of meer al dan niet hanteerbare definities te formuleren, in hoeverre zijn die dan tijd- en cultuurgebonden? De enige zekerheid voor mij is dat een leven zonder liefde, in de ruime betekenis van een gevoel van warme verbondenheid met andere mensen, een betekenisloos leven zou zijn. Van alles wat ik anderen – en op dit moment in het bijzonder alle Curaçaoënaars - toewens, staat die liefde hoog op het lijstje!

Karel Frieling
Curaçao